

Trends in de museumsector

Museum cijfers 2020

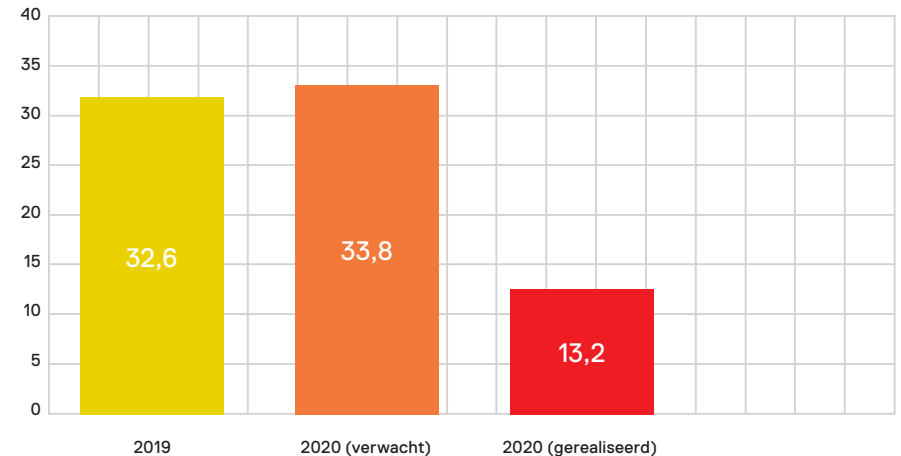
Na een forse krimp in 2020 kijken musea weer vooruit

Na een succesvol 2019 werd 2020 een ongekend zwaar jaar voor de musea. De coronapandemie had – en heeft – een enorme impact op de samenleving en daarmee ook op de museumsector. Al tonen de Museumcijfers 2020 onvermijdelijk een forse krimp, musea kijken ook vooruit.

Museumbezoek door corona met 60% gedaald

De cijfers zijn kil. Door de coronacrisis en overheidsmaatregelen om de pandemie te bedwingen, is het totale museumbezoek in 2020 met maar liefst 60% gedaald ten opzichte van het succesjaar 2019. In 2020 waren er aan de 456 musea in totaal 13,2 miljoen bezoeken: 11,4 miljoen binnenlandse en 1,8 miljoen buitenlandse. Dat doet pijn. Hoofdoorzaken waren dat musea drie maanden verplicht dicht waren, en na heropening veel minder mensen mochten binnenlaten. Ook kromp het toerisme. Corona is voorlopig nog van invloed op musea, maar musea kijken nu wel voorzichtig verder vooruit. De vraaguitval duurt voort, met name door coronabeperkingen en de krimp van het buitenlands toerisme. Die uitval maakt financiële steun van overheden en andere partners en partijen ook in 2021 en daarna onmisbaar.

Figuur 2.1: Gerealiseerd en verwacht totaal museumbezoek, 2019 en 2020 (x 1 miljoen)

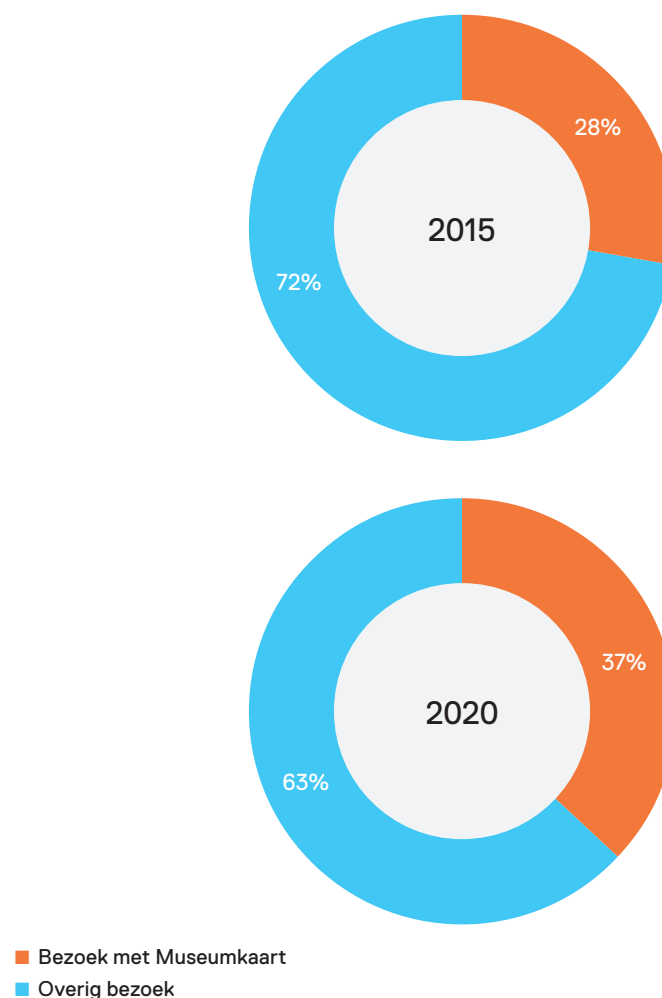

Museumkaart blijft voor musea van groot financieel belang; aandeel in totale museumbezoek blijft stijgen

Museumkaarthouders waren in het crisisjaar 2020 goed voor 5 miljoen museumbezoeken, wat bijna een halvering is ten opzichte van het recordjaar 2019. Door sluitingen en andere coronabeperkingen heeft het bezoek van de Museumkaarthouders in 2020 de musea dan ook beduidend minder opgeleverd dan in 2019; € 34 miljoen versus € 64 miljoen.

Net als het totale museumbezoek groeide het aantal Museumkaarthouders tussen 2015 en 2019 sterk, van 1,2 miljoen in 2015 naar 1,4 miljoen kaarthouders in 2019. Ondanks de verplichte sluitingen van musea, en bijvoorbeeld adviezen om weinig reisbewegingen te maken, bleef het publiek de Museumkaart trouw. Het aantal Museumkaarthouders daalde in 2020 met slechts 60.000. Het gemiddeld aantal bezoeken per kaarthouder daalde van 6,7 naar 3,6. Het aandeel van Museumkaarthouders in het totale museumbezoek groeide, van 28% in 2015 tot 37% in 2020.

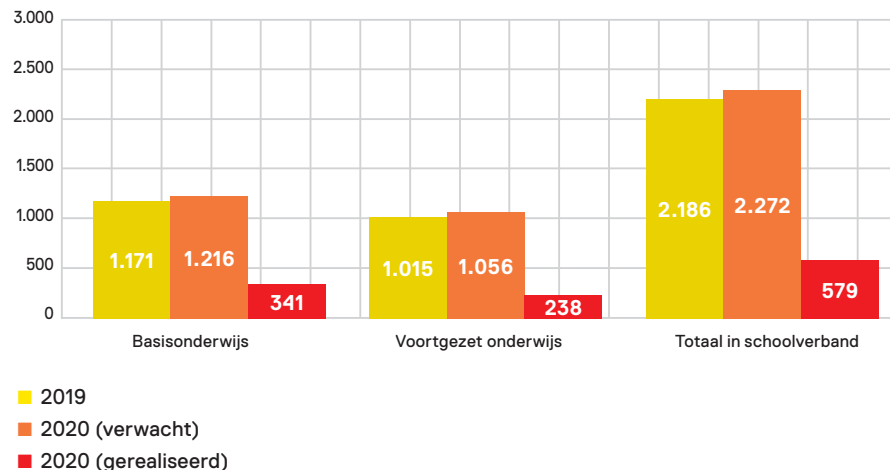
Figuur 3.2: Bezoeken met de Museumkaart en overige bezoeken, 2015-2020 (bezoekaandelen in %)

Forse daling van museumbezoek in schoolverband

De meeste musea investeren in een gedifferentieerd educatief aanbod voor kinderen in verschillende leeftijdsgroepen en voor andere specifieke doelgroepen. In 2020 biedt 86% van de musea een of meer educatieve programma's aan. Tussen 2015 en 2019 steeg het bezoek in schoolverband met 17%, ondanks een dalend aantal leerlingen in ons land. Door de coronacrisis is er een sterke daling van het aantal bezoeken. Het totale museumbezoek in schoolverband neemt af van 2,2 miljoen in 2019 naar 0,6 miljoen in 2020, een afname van 74%.

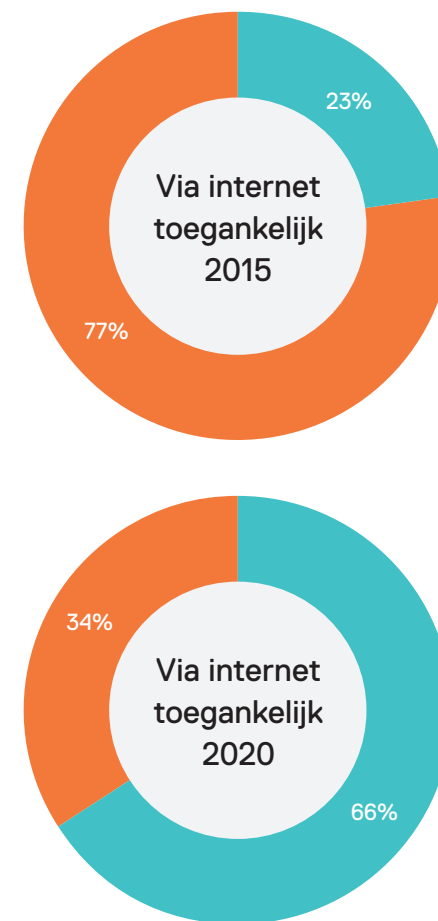
Figuur 4.3: Gerealiseerd en verwacht museumbezoek in schoolverband, 2019 en 2020 (x 1 miljoen)

Investerings in digitalisering

Musea hebben de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in digitalisering van hun collectie en ontsluiting voor een groter publiek. Dat betaalt zich uit tijdens de coronacrisis. Musea hebben nu driekwart van hun permanente collectie gedigitaliseerd en het grootste deel daarvan is online beschikbaar, voornamelijk via de websites van musea en sociale media.

Figuur 5.1: **Via internet voor het publiek toegankelijk deel van de collectie, 2015-2020** (aandelen van de permanente collectie in %)*

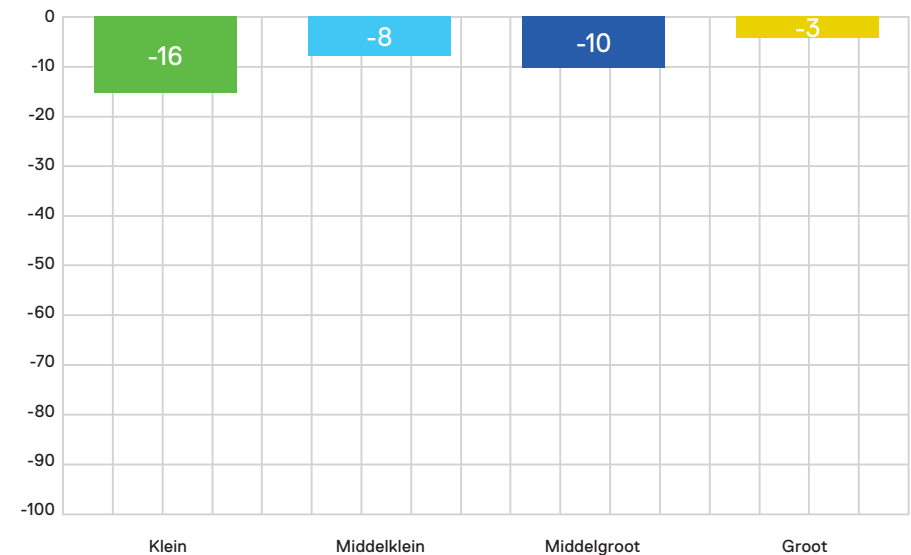
■ Via internet toegankelijk
■ Niet via internet toegankelijk

* Exclusief twee grote musea met grote achterstanden bij de digitalisering van hun collectie.

Werkgelegenheid bij musea daalt met 6.800 tot 35.000 personen

De totale werkgelegenheid bij musea daalde in 2020 met ruim 16% tot 35.000 personen. Daarvan is ruim 64% onbetaald als vrijwilliger of stagiair. Vrijwel alle musea werken met onbetaalde krachten. Bijna 19% van de musea heeft geen personeel in dienst en draait op vrijwilligers en stagiairs. In fte's daalde de totale personeelsinzet met ruim 4,4% tot 10.110 fte's. Kleine musea hebben de inzet van personeel het meest teruggebracht, de grote musea het minst. Om de kwaliteit van de sector op de lange termijn te waarborgen, zijn extra (overheids)investeringen nodig.

Figuur 6.1: Ontwikkeling fte's per grootteklasse, 2019-2020 (in %)*

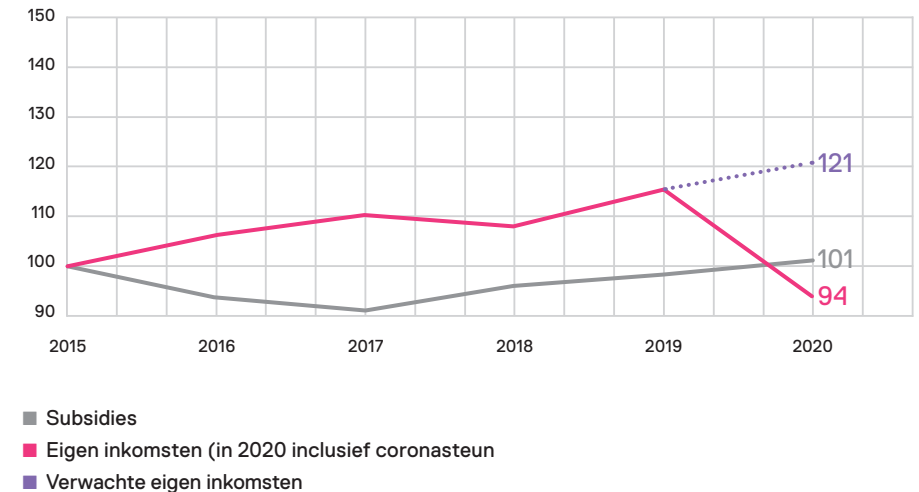
* Uitsluitend 436 musea die zowel in 2019 als in 2020 lid zijn van de Museumvereniging.

Eigen inkomsten musea bijna gehalveerd

De eigen inkomsten van musea zijn in 2020 bijna gehalveerd ten opzichte van 2019. Ze zijn met 250 miljoen gedaald. Dat is voor 60% (149 miljoen) gecompenseerd door coronasteun van overheden en private fondsen. De totale omzet (inclusief subsidies) van musea liep al met al terug met € 88 miljoen en kwam uit op € 977 miljoen. Musea hebben de kosten ook teruggebracht, met € 125 miljoen. Dat gebeurde vooral op tentoonstellingen en aankopen. Ook kromp de werkgelegenheid.

Het resultaat uit gewone bedrijfsvoering van alle musea samen is € 14 miljoen, of € 31.000 per museum. Kleinere musea schrijven veelal rode cijfers. Zij worden het hardst getroffen door de coronacrisis. Hun inkomsten lopen met 56% terug en zij krijgen in verhouding weinig coronasteun. Gemeenten zijn hoofdfinancier van meer dan de helft van de musea, maar zij hebben slechts € 12 miljoen besteed aan noodsteun.

Figuur 7.5: Trends in subsidies en eigen inkomsten, 2015-2020 (indexcijfers met 2015 = 100)*

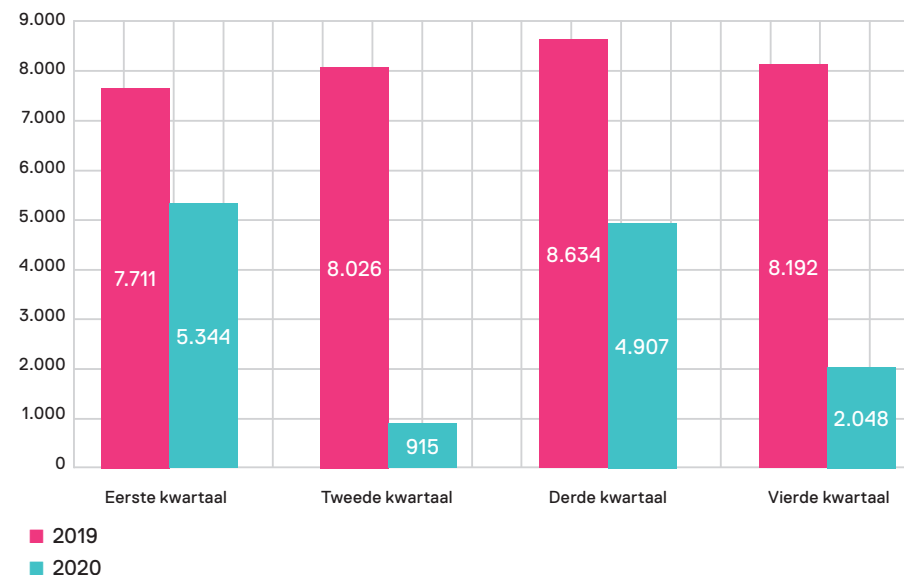
* Eigen inkomsten in 2020 inclusief coronasteun.

Een vooruitblik vol onzekerheden

Het verloop van de coronacrisis blijft grillig en onvoorspelbaar. Het tweede halfjaar van 2021 zal de daling van museumbezoek en bijbehorend verlies aan eigen inkomsten in het eerste halfjaar niet goed maken. Het buitenlandse toerisme is op een laag peil en daalt nog verder ten opzichte van 2020. Meer vakantie in eigen land compenseert het sterk gedaalde museumbezoek van buitenlandse toeristen niet. De verwachting is dat in heel 2021 het aantal museumbezoeken nog verder afneemt, naar 9,7 miljoen: minder dan een derde van het aantal bezoeken in 2019. De eigen inkomsten dalen bij die prognose naar € 236 miljoen, ruim de helft minder dan in 2019.

Musea kijken daarom vooruit, onder andere door extra gericht te programmeren voor mensen uit Nederland en met nieuwe activiteiten. Daarbij gaan de kosten voor de baat uit. Bij kleinere musea zijn de reserves gekrompen, bij grotere musea zijn de ontbrekende buitenlandse toeristen een gemis. De Museumvereniging pleit daarom voor extra investeringen, ook vanuit de overheid. Zodat de sector gezond de pandemie doorstaat en blijvend goed aanbod kan bieden aan het publiek.

Figuur 8.3: Totaal museumbezoek per kwartaal, 2019-2020 (× 1.000)

Alleen in vereniging uit de crisis

De coronacrisis raakt ons allemaal. De Museumvereniging zet zich onvermoeibaar in voor financiële steun voor alle 456 musea, ongeacht grootte, type collectie, vestigingsplaats of wijze van financiering. Wij zijn dankbaar voor de steunpakketten van het Rijk en de hulp van provincies, gemeenten, fondsen en anderen. Dit helpt de crisis zo goed en krachtig mogelijk te doorstaan. Voortgezette coronasteun blijft noodzakelijk om musea deze moeilijke periode te laten doorkomen. De Museumvereniging bouwt intussen samen met alle musea verder aan kansengelijkheid, de Nederlandse identiteit, en een belangrijke bijdrage aan onze economie. Want alleen samen vertellen de musea het hele verhaal van onze steeds veranderende samenleving!

Meer lezen? Bekijk de lange versie van de Museumcijfers op www.museumvereniging.nl.

Museumvereniging
in samenwerking met
Stichting Museana
Postbus 2975
1000 CZ Amsterdam

Telefoon 020-5512900
info@museumvereniging.nl

